

opusdei.org

Wierność (I)

Publikujemy pierwszą część tłumaczenia hasła "Fidelidad" ze Słownika św. Josemaríi Escrivy (Diccionario de San Josemaría Escrivá).

12-07-2021

Wprowadzenie

Wierność to cnota, która prowadzi do tego, aby być konsekwentnym i wytrwałym w wypełnieniu dobrych zobowiązań, które się podjęło, i aby wypełnić dane słowo. To cnota konieczna dla rozwoju życia

społecznego i relacji z Bogiem. Odniesienie do wierności jest bardzo częste w nauczaniu św. Josemaríi. To nic dziwnego, gdy pamiętamy, że wierność jest związana ze sprawiedliwością, która w perspektywie biblijnej utożsamia się ze świętością. Św. Josemaría postrzega ją jako ściśle złączoną ze świętością i apostołstwem, jako Boże powołanie i odpowiedź na nie: “Jako warunek skuteczności działania apostołskiego Chrystus stawia świętość; a raczej, powiem poprawniej, wysiłek naszej wierności, gdyż na ziemi nigdy nie będziemy świętymi. Wydaje się to niewiarygodne, ale Bóg i ludzie potrzebują z naszej strony wierności bez półśrodków i kompromisów, wierności wobec pełni powołania chrześcijańskiego, które przyjmujemy i z miłością staramy się wytrwale realizować” (*Przyjaciele Boga*, 5).

Taki jest kontekst, w którym zwykle mówi o wierności: wierność powołaniu chrześcijańskiemu, powszechnemu powołaniu do świętości i apostołstwa oraz uszczegółowieniu tego osobistego powołania, które sam Bóg kieruje do każdej osoby w Kościele.

1. Wierność, lojalność i wytrwałość

W pismach i nauczaniu założyciela Opus Dei ważne miejsce, obok wierności, zajmuje lojalność, w zasadzie używa się tych dwóch słów jako synonimów. Z drugiej strony, czasami wydaje się, że św. Josemaría je rozróżnia, uważając lojalność za składnik ludzkiej wierności, która jako cnota nadprzyrodzona obejmuje ludzką lojalność i wynosi ją do porządku łaski. Często korzysta z przykładów i wzorów ludzkiej lojalności, aby przedstawić chrześcijańską wierność jako taką, nie zapominając, że w jego myśli to,

co ludzkie i to, co Boskie dążą do harmonijnego zjednoczenia.

Ściśle związana z wiernością jest także „wytrwałość”, która stanowi jej główny skutek, najbardziej widoczny dowód. Co więcej, nie ma prawdziwej wierności, jeśli nie jest ona wytrwała, jeśli nie żyje się nią zawsze i nie trwa ona na zawsze. Dlatego są to cnoty związane z nadzieją: „Pewność, która daje mi poczucie i świadomość synostwa Bożego, napełnia mnie — a pragnę, aby działało się to także z wami — prawdziwą nadzieją, która jako cnota nadprzyrodzona, wlana w stworzenia, dostosowuje się do naszej natury i jest również cnotą bardzo ludzką. Napawa mnie szczęściem pewność, że osiągniemy Niebo, jeśli tylko będziemy wierni do końca; raduję się na myśl o szczęśliwości, która stanie się naszym udziałem, *quoniam bonus*, ponieważ mój Bóg jest dobry i

nieskończone jest Jego miłosierdzie” (*Przyjaciele Boga*, 208).

2. Wierność Boga i wierność chrześcijanina

Najważniejszym oparciem dla wierności chrześcijanina jest według św. Josemaríi wierność samego Boga. Bóg, który jest zawsze wierny, jest najlepszą gwarancją, najważniejszą podstawą naszej własnej lojalności. Z łaską Bożą chrześcijanin ma w sobie odwagę, aby podjąć postanowienie bycia wiernym: „Pytasz, co jest fundamentem naszej wierności. — Powiedziałbym ci w głównych zarysach, że zasadza się ona na miłości do Boga, która pozwala pokonywać wszystkie przeszkody: egoizm, pychę, zmęczenie, niecierpliwość...” (*Kuźnia*, 532). I to wiąże się z pełną ufnością, bo wiesz, że „jeśli ty Go nie opuścisz, On nie opuści ciebie” (*Droga*, 730). „Bóg nie daje się prześcignąć w hojności i —

bądź tego pewien! — użycza wierności temu, kto Mu się poddaje” (*Kuźnia*, 623). Nawet jeśli w pewnym momencie opuścilibyśmy Go, On przyjdzie ze swoją łaską, aby pomóc nam wrócić na drogę, ponieważ, jak mówi św. Paweł, *On wiary dochowuje, bo nie może się zaprzecć siebie samego* (2Tm 2,13). Dlatego św. Josemaría, który zwracał się i uczył zwracać się we wszystkim do Boga, czynił to z większą intensywnością, gdy chodziło o wierność: „Panie, zaufam tylko Tobie. Pomóż mi, bym Ci był wierny, bo wiem, że dzięki tej wierności w Twojej służbie, gdy powierzę Ci wszystkie swoje troski i niepokoje, mogę oczekiwać wszystkiego” (*Kuźnia*, 903).

Jednakże ufność Bogu, kluczowa i niezastąpiona, nie zwalnia z konieczności osobistego wysiłku, aby być wiernym. Dzieje się nawet przeciwnie: wierność jest walką i odpowiedzią na łaskę: „Wierność

Bogu wymaga walki. I to walki wręcz, człowieka z człowiekiem — człowieka starego z człowiekiem Bożym — kawałek po kawałku, bez ustępstw” (Bruzda, 126). W praktyce św. Josemaría jest świadomy wzlotów i upadków, jakie może odczuwać dusza, mimo tego, że wie, że nigdy nie brakuje jej wsparcia.

Dlatego podkreśla, że dla wytrwałości wartość mają zarówno cienie, jak i światła : „Zwierzyłeś mi się, że Bóg czasami napełnia cię światłem, a kiedy indziej nie.

Przypomniałem ci stanowczo, że Pan jest zawsze nieskończenie dobry.

Dlatego, żeby iść dalej, wystarczą ci te chwile światła; chociaż te drugie chwile także ci posłużą, żebyś stał się wierniejszy” (Bruzda, 341).

„Odwagi...! Również wtedy, kiedy droga staje się trudna. Czyż nie raduje cię to, że wierność twoim zobowiązaniom chrześcijańskim zależy w znacznej mierze od ciebie? Napełnij się radością i dobrowolnie

odnów swoją decyzję: Panie, ja także tego chcę, możesz liczyć na moją małość!” (Kuźnia, 361).

Kontynuując myśl o możliwości następowania na przemian światła i cieni, św. Josemaría mówi, że czasem następują mroczne chwile, które mogą przeważać w osobistym życiu duchowym. Także w tym przypadku kryterium stanowi wierność mocno zakorzeniona w ufności Bogu: „Jasno zobaczyłeś swoją godność dziecka Bożego, ale nawet gdybyś już nigdy miał jej tak nie dostrzec — tak się nie stanie! — powinieneś iść dalej tą drogą, na zawsze, w poczuciu wierności, bez oglądania się wstecz” (Kuźnia, 420). Cytowana myśl wydaje się kluczowa dla uchwycenia całej głębi i wagi, jaką założyciel Opus Dei przypisuje wierności jako cnocie chrześcijańskiej. To wierność, która oparta jest na samym Bogu, wiecznie wiernym i niezmiennym, wszechmocnym, mocnym i

niezłomnym. Dlatego wystarczy chwila kontemplacji tej wiecznej wierności, aby dalej trwać we własnej wierności, która pochodzi od Niego. Wierność to zaufanie samemu Bogu.

Św. Josemaría, mówiąc o wierności, w sposób szczególny opierał się na dwóch ważnych fragmentach listów św. Pawła. Cytujemy część jednej z jego homilii, gdzie pojawiają się razem: „Nigdy nie możemy porzucić nadziei na osiągnięcie świętości, na przyjęcie Bożych wezwań, na wytrwanie do końca. Bóg, który rozpoczął w nas dzieło uświęcenia, sam go dokończy (por. *Flp* 1,6). Ponieważ, jeżeli Bóg z nami, któż przeciwko nam? *On, który nawet własnego Syna nie oszczędził, ale Go za nas wszystkich wydał, jakże miałby wraz z Nim i wszystkiego nam nie darować? (Rz 8,31-32)*” (*To Chrystus przechodzi*, 176).

W momencie rozróżniania przedmiotu wierności św. Josemaría lubił odnosić się w sposób szczególny do trzech kluczowych rzeczywistości: „Zwykłem powtarzać, że są trzy rzeczy, które przynoszą nam radość na ziemi i prowadzą ku szczęśliwości wiecznej w niebie: mocna, szlachetna, radosna, niewzruszona wierność wierze, wierność otrzymanemu powołaniu i wierność czystości. Jeżeli ktoś utkwił w ciernistych krzakach przydrożnych, w zmysłowości, w pysze... — pozostaje w nich jedynie z własnej woli i o ile się nie nawróci, będzie nieszczęśnikiem, bowiem odwrócił się plecami do Miłości Chrystusowej” (*Przyjaciele Boga*, 187).

Jasno widać, że św. Josemaría widzi głęboką więź pomiędzy szczęściem i wiernością: podobieństwo tych terminów po hiszpańsku (*felicidad* – *fidelidad*) pozwala mu przeprowadzić pewną grę słów, którą

wykorzystuje, aby pokazać coś bardzo głębokiego: jeśli wierność prowadzi do świętości, prowadzi do pełnego i ostatecznego szczęścia, ale także „napełnia zadowoleniem na ziemi”. Potwierdza to jednocześnie doświadczenie – wystarczy rozejrzeć się wokół nas, by dostrzec, że osoby wierne zwykle są napełnione szczęściem i sięją pokój i radość w miejscach, w których się pojawiają.

W pismach św. Josemaríi odnajdujemy także odniesienia do środków, aby być wiernymi, które w zasadzie stanowią wszystkie składniki tworzące życie chrześcijańskie przeżywane w jego pełni. Także jeśli chodzi o te środki, podkreślał szczególnie niektóre z nich: „W tym klimacie Bożego miłosierdzia rozwija się życie chrześcijanina. To jest atmosfera, w jakiej czyni on starania, by postępować jak dziecko Ojca. A jakie są podstawowe środki, by osiągnąć

ugruntowanie powołania? Wskażę ci dzisiaj dwa, które są jakby żywymi osiami chrześcijańskiego postępowania: życie wewnętrzne i formację doktrynalną, dogłębną znajomość naszej wiary” (To Chrystus przechodzi, 8).

Postawienie na równi życia wewnętrznego i formacji doktrynalnej jest spójne z całym jego nauczaniem duchowym, które zawsze szuka równowagi pomiędzy rozumem i sercem, na przykład kiedy podkreśla konieczność, aby posiadać pobożność dzieci i pewną doktrynę teologów. Jest to także bezpośrednio związane z jego częstym zwracaniem uwagi na wypełnianie „norm” planu życia duchowego, jako praktycznego przekładania na konkrety życia duchowego, i dlatego jako gwarancji tej wierności: „A w jaki sposób mam zdobyć „naszą formację” i jak zachować „naszego ducha”? —

Spełniając konkretne normy, które wskazał ci i wyjaśnił kierownik duchowy, i które nauczył cię kochać. Spełniaj je, a staniesz się apostołem” (*Droga*, 377). Jest to wskazówka odnosząca się do konkretnych zwyczajów życia duchowego, zakorzenionych w Tradycji (modlitwa myślna, Msza święta, różaniec, lektura duchowa, spowiedź, rachunki sumienia, itd.), które św. Josemaría zalecał od początku swojej pracy kapłańskiej w kontekście uświęcania się pośród świata.

Jeśli chodzi o doktrynę teologów, możemy przypomnieć inną myśl naszego autora: „Lojalność wymaga pragnienia formacji, ponieważ — poruszany szczerą miłością — nie chcesz narażać się na niebezpieczeństwo szerzenia lub obrony (z powodu ignorancji) opinii i postaw, które są nie do pogodzenia z prawdą” (*Bruzda*, 346).

Człowiek musi być świadomy konieczności zachowania wierności wobec innych. Dotyczy to sfery zarówno ludzkiej — lojalności w różnych zobowiązaniach, wierności w relacjach rodzinnych i w pracy — jak i nadprzyrodzonej, ponieważ nasze życie wpływa na życie innych. Ta świadomość powinna zachęcić nas do podjęcia osobistego wysiłku, aby połączyć w sposób spójny wiarę chrześcijańską i lojalność: „Wokół ciebie jest wielu ludzi i nie masz prawa być im przeszkodą dla ich dobra duchowego, dla ich szczęścia wiecznego. — Masz obowiązek być świętym: nie zawieść Boga, bo On cię wybrał, ani tych osób, które tak wiele oczekują od twojego życia chrześcijańskiego” (*Kuźnia*, 20).

Szczere pragnienie i mocne postanowienie, aby być wiernym, były głęboko wyryte w głębi duszy św. Josemaríi, i często to wyrażał poprzez akt strzelisty składający się z

tylko jednego łacińskiego słowa:
serviam — będę służył. „Ten okrzyk
— *serviam!* — oznacza wolę jak
najwierniejszego “służenia”
Kościołowi Bożemu, nawet za cenę
majątku, honoru i życia” (*Droga*,
519). „Szatańskie *non serviam* było aż
nadto owocne. — Czy nie odczuwasz
wielkodusznego pragnienia, by — z
wolą modlitwy i czynów — każdego
dnia mówić: *serviam* — będę Ci
służyć, będę Ci wierny! — które
przewyższy owocnością tamten
okrzyk buntu?” (*Droga*, 413).

Druga część

Diccionario de San Josemaría